

A NÉP BARÁTJA

(Köpiu.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Egy egész álló hét mult el, mióta egymással nem beszélhattunk. Pedig hely sok érdekes dolgoknak jöttünk azóta tudásához! Hanem nem ér az a sok szószaporítás semmit, tehát térjünk a dologra s beszéljünk először is —

A hazai ügyekről!

Szabad kir. Szeged városa közelebb egy levelet irt felsőbb helyre, amelyben azt kéri, hogy a zsandárokat, akiknek ők semmi hasznát nem veszik és nem is vették: távolítsák el onnan. Ugyanezen Szeged városa azt is elhatározta a közgyűlésében, hogy azokat a károkat, amelyeket a város épületeiben az a sok fináncz, zsandár és egyéb katonaság okozott, úgy térítik meg, hogy annak váltságát ha majd a hadi adót fizetik, annak rendje és módja szerint kifogják. Ilyen határozatokat hoznak hébekorba azok a jó szegedi képviselők! — Egy erdélyországi újság meg azt írja, hogy az oláhok közt bujtogatások történnék, a rend egészen fel van bomolva, mert a rossz szándéku „Repülő lapok” (nem a debreczenit értjük) mindenütt czirkulálnak. Átalában egész Erdélyből aggasztó híreket hallunk kedves polgártársaim. Kolozsváron pedig a fellegvár, mely eddig csaknem egészen használhatatlan állapotban volt, erősen meg van rakva ágyukkal.

Tudják-e kedves atyámfiai hol van az a Selmecz? Aki talán nem tudná megmondom, hogy az bizony országunk felsőbb részében fekszik, ott hol

azt a sok arany és ezüstöt ássák. Ez a város közelebb arról lett híressé, hogy tisztviselőit csupa bevándorlott csehekből és németekből, finánczokból s több efélékből választotta meg. Mikor aztán a gyűlésben az 1848-diki esküformát kellett volna nekik letenni, ők bizony kereken kimondták, hogy lelkiismeretük ellen vétenének ha letennék, így aztán szépen folytatják a hivataloskodást minden eskü nélkül. No hiszen a jámbor selmecziek ugyan beleválasztottak!

Hanem hogy egyik szavunkat a másikba ne öltjük, szóljunk valamit Mártius 15-kéről is. Ezt a napot minden valamire való magyar város és falu megünnepelte: annak emlékezetére, hogy most 12 esztendeje 1848-ban ezen a napon szólalt fel nemzetünk, alkotmányos jussai és szent törvényeier, mely azonban akkor fájdalom! teljesedésbe nem mehetett.

Hanem miután jól tudom, hogy még más valamiről is szeretnének kedves polgártársaim egyet mást olvasni, beszéljünk már most a

Külföldi dolgokról!

Klapka és Türr tábornokok e hónapnak 9-kén azt írják, intvén a magyarokat, hogy most még ne hallgassanak a lázítókra, kik idő előtti felkelésre bujtogatják a magyármézetet, mert ezáltal csak a hazának jövőbeli jólétét kockáztatnak. Ennélfogva tehát erőnket nem szabad idő előtt elforgácsolni, míg kedvező alkalom nem nyílik edes hazánknak hasznára lenni. (Ne hallgassanak tehát kedves polgártársaim az olyan emberekre, hanem olvasgassák szorgalmasan a Nép barátját meg mond ez mindent amit kell, csak egyenesen ehez tartásák magokat!)

C*

Klapkáról jut eszünkbe, hogy a közelebbi napokban Oláhországból egy megbízott érkezett Bécsbe, aki 4600 huszárdolmányt és csákót rendelt meg. Azt állította, hogy azokat a mondurokat az oláh fejedelem rendelte meg katonái számára, de a bécsiek nem akarták hinni, mondván hogy azokat a veres zsinóros kék dolmányokat Klapka generális is megrendelhetné; azonban még sem szólhattak semmit is ellene, mert a megbízott, az oláh fejdelemtől nyert pecsétetes levéllel igazolta magát.

Egy német újságban pedig azt olvastuk, hogy ezelőtt néhány nappal Londonban, a magyaroknak, lengyeleknek és velenceieknek nagy gyűlésök volt, melyben Kossuth Lajos volt az elnök. Miről tanácskozhattak, még nem tudni. Ugy látszik Napoleon a francziák császára megint valami nagyban törli a fejét. A háborúra roppant előkészületeket tett, nagymennyiségű fegyverekre és katonai ruhák készítésére adott ki újabb rendeletet, azzal a parancsolattal, hogy azokkal mihamarabb készen legyenek. Vajjon mi célja lehet? (Majd megmondjuk hova igyekszik mihelyt vitéz serege a határról kilép.)

A szomszéd Lengyelországnak leendő királyaul az újságok az orosz császár egyik testvérét emlegetik.

A Gaétából elűzött nápolyi király ellen, ki a római pápánál nyert szállást, Kavur a Viktor Emánuel híres olasz király első ministere egy levelet küldött a pápához, melyben arra szólítja fel, hogy ne adjon a nápolyi királynak a birtokában menedékhelyet, mely izenetet Angol- és Franciaország is helyeselte. Különben nem oly szegény még az a nápolyi király, mint sokan gondolják. Van annak mit aprítani a tejbe, mert összes ingó-bingó jószágát ötszáz millióra teszik, miből pedig egy olyan családos ember mindig szépecskén megélhet.

Viktor Emánuel olasz király a napokban levelet kapott Napoleontól, amelyben értesíti a franczia császár az olasz királyt, hogy Austria szakadást akar előidézni Magyarországon: tehát **vigyázni kell!**

A Konstánczinápolyban tartózkodó német követ, arra kérte a török császárt, hogy azokat a magyarokat, kik most oly számosan utaznak át Törökországon keresztül Olaszország felé, tartóztatná le és adná ki az osztrák hatóságoknak a hatalmába. A török császár azonban erre azt a feleletet adta, hogy ennek a kérésnek semmiképen sem tehet eleget, mert ezen utazó magyaroknak mindenike az olasz király pecsétetes utlevelével van ellátva, melynélfogva őket a legjobb szándéka mellett sem tartóztathatná le.

Milanóból (Olaszország) meg azt írják kedves polgártársaim, hogy az ottani toborzó állomáson kívül még Lodiban, Paviában és Bresciában új toborzó állomást állítanak, hol a magyar légio számára fognak verbuválni. Azt is írják hogy Türr generálisnak londoni útja sem volt hiába; mert a magyar hadjárat gyámolítására ennek a hónapnak 5-kén negyvenkét ezerfont sterlinget (a mi pénzünk szerint 420 ezer forintot) vitt magával, Milánóba, hol most tartózkodik. A légio majd mind olaszokból áll, kikkel elhitették, hogy Garibaldi lesz a fővezérök. Pedig hát nem úgy áll a dolog voltaképen, mert a fővezérség Klapkának van szánva s a magyar légio nevet (ugy írják) csak azért veszi fel, mert a magyarországi hadjáratra alkalmazzák.

Ott van az a híres debreczeni fi Kis József alezredes is, akinek az életrajzát kedves polgártársaimnak azonnal közlöm.

Ébresztő.

Bajzától.

Ébredj nagy álmaidból,
Ébredj, Árpád fia!
Fölkelt a nap: házádnak
Föl kell virulnia!

Ellenséges hadakkal
Vittál ezer csatát,
Szívvereden ezerszer
Váltád meg a hazát:

A fölviradt kor ismét
Igényli szivedet,
Vért nem kér, csak hazáért
Égő szerelmedet.

Igényli, hogy becsüljed
Honod' külföld felett;
Védd, ápd, mikkel isten
Megáldá földedet.

A mit gyártott magyar kéz,
Nevelt a hontelek,
A mit magyar zamattal
Ihlettek a szelek;

Mi a rónák felett él,
Hegyaknában terem:
Mind az nemes fajodnak
Erőt adó elem.

S függjön rajtad daróc bár
S szembántó színzavar,
Beesés, mikor hazáért
Égő szívet takar.

Oh nemzet, nemzet, eszmélj!
Beesüld meg tenmagad,
Gyilkold le szolgavágyad,
Melly külföldhöz ragad.

Járj egyesült erővel,
Tegy egy szent fogadást:
Hazádnak istenén kül
Nem fogsz imádni mást.

Te népek óceánján
Hullámtól vert sziget!
Kit mint elsúlyedendőt
Ezer jós emleget.

Mutasd meg a világnak,
Hogy még erőd szilárd,
Hogy ezredes fokodnak
Új ezredév nem árt.

Mutasd meg, mit vihet ki
Erős szívláng alatt
Az elszántság hatalma
És az érc-akarat.

Ébredj nagy álmaidból —
Ébredj, Árpád fia!
Fölkelt a nap; hazádnak
Föl kell virulnia!

Kiss József alezredes életrajza.

Kiss József született Szabolcsmegyében, Földesen, 1825-dik év szeptemberhó 21-kén, ahol is alsóbb iskoláit végezte.

A nem gazdag de vagyonos, gyermekei testi s lelki jóllétökért fáradságot és küzdelmet nem kímélő, jelenleg is életben levő, köztisztelőt s szeretetben álló nemes szülei, hogy nagyreményű fiokat kisebbkoru fiu és leánygyermekeikkel együtt célirányosan taníttathassák, neveltethessék, — Debreczenbe költözvén, itt az, a ref. főiskolában, nagyhirű derék tanárok vezetése alatt, a felsőbb tudományokat kitűnő szorgalommal és sikerrel végezte.

Majd a törvénykezési pályára lépven, gyakorlat és tapasztalásszerzés végett Nagyváradra ment,

hol 1847. év október havában a biharmegyei jegyzőhivatalnál mint irnok, illetőleg kiadó alkalmaztatott. A hazáját imádásig szerető, testileg lelkiileg szép, tüzrőlpattant eleven ifju 1848. évi novemberhó 4-kén a 44-dik honvédszászlóalj alá mint önkéntes tizedes állott s zászlóaljával Erdélybe ment.

Ott, a szabadsághős, a lángeszű fővezér Bém táborában élethalálra készen, többször forgott a legveszélyesebb csatákban. A többi között jelen volt N.-Szabennél, Szászvárosnál, Kenyérmezőn és a Piskihidnél. Aki ott volt, tudja, mit tesz honszerető katonának lenni. . . .

Az 1849-diki februárhó 10-kén Déva mellett folyt véres ütközetben azonban legtöbb módja került magát kitüntetni, ahol egy kápláralj katonasággal félóráig tartott fel egy osztály Zsivkovics gyalogságot; mely elszánt vitézségével s a hídfőhöz vitt kétszeri segítsége által nemcsak befolyással, de következéssel volt a nagyszámu ellenen nyert győzelem. Ekkor a csatatéren, mindjárt káplárságból hadnagygyá nevezte ki Bém.

Mikor később kedves hazánk szerencséje ingadozni, hanyatlani kezdett: ő rendeltetett a verestoronyi végerőd őrzésére. Innen a tulnyomó orosz-sereg beözönlésével Törökföldre szorítatván, kénytelen volt azt a földet, melyért küzdött s melyért nemcsak életét, de üdvösségét is oda adta volna: elhagyni s ott katonai szolgálatot vállalni. 1853-dik év május hóig a 4-dik dzsidas ezrednél főhadnagy volt.

Ekkor az Omer basa figyelmét magára vonván egyik legkitűnőbb segédtszije lett, ki is csakhamar kapitányságra, 1854. év szeptemberhóban pedig őrnagyságra emelte, a már mind hadtanilag mind gyakorlatilag kiképzett hadi férfit. Részt vett ennek oldala mellett az oroszok elleni egész hadjáratban. Szilisztria melletti csatában Omer basa, maga tüzte kedves földink mellére az arany érdempénzt, majd az Ingur melletti véres ütközetben a Medzsidrie nagy érdemjelet kapta.

Omer basától csak akkor vált meg, mikor az a krimi hadjárat után, bagdádi helytartóvá neveztetett ki.

Mig török tartományokban volt, annyira sajátjává tette a töröknyelvet, hogy még a született török sem vette beszédéből észre nem török származását. Megtanulta még ez alatt a franczia és német nyelvet jól írni és beszélni. —

Az orosz háboru után leginkább Konstantinápolyban tartózkodott. S bár a szultán magas kegyei-

ben részesült, tőle egyszerre 6 paripával is megajándékozta: megunta az ottani tespedést s mihelyt szerét tehette, több magyar menekült tisztársaival együtt felmondta a török kormánynak szolgálatát s szabadságért lángoló lelke sugallatát követvén: kevéssel a villa-francai békekötés előtt Piemontba ment, őrnagyi ranggal a rendes hadseregben szolgálatot vállalt s később alezredessé lett.

S bár mint kedvezzen e derék vitézünknek a szerencse, bár mennyire tisztelet és szeretet tárgyja az olasz szabadsághősök között kitűnő érdemeiért: érzi folyvást azon távolságot mely őt tőlünk vissza tartja, de hiszi hogy azon ohajtása miszerint imádott honában s honának boldogságára szolgálnia nem puszta reménység.

Isten tartsa, segítse őt, hogy hazánk jóllétét akkor kétszeresen, boldog szülői körben élvezze!

Mulattató.

A cigányt Isten nevében borotválják a városban. Egykor a városbament a cigány, hogy hosszúra nőtt szakálát egy borbély által levétesse. A műhelybe lépven, esdve kérte a borbélyt, hogy borotválja meg őt Isten nevében. A borbély meggondolván mi teendő legyen, megparancsolá az inas gyermekének, hogy venné elő azt a rozsdás kést és kísértse meg rajta a mesterségét. A fiu örömmel kapván e tisztségen, leülteti a cigányt, beszappanozza és kezdi a rozsdás és kicsorbult borotvával a szegény cigányt kegyelmetlenül marcangolni úgy, hogy a szegény morénak könyei hullani kezdenek mind a két szeméből. Kirjába imig szólalt meg a cigány: megkövetem, miből van e kínos kés csinálva. A borbély válaszul, hogy aczélből. Veszem észre, mert azért szikrázik a szemem tőle, mondá a cigány. — Ez idő alatt egy kutya ordítva fut a bolt előtt — a borbély kérdi, ugyan mi történhetett legyen ezen szegény kutyával? — Talán azt is ingyen borotválják, felelé a szegény cigány sohajtózva, annakutána kiforogtelve szeméit s ott hagyá a kínzó boltot.

Körülményes jelentés. Egy vidéken nagyon elszaporodtak a váltók, melynek megvizsgálása és meggátolása tekintetéből bizonyos hatóság többször inquirált a községben. A teljesített vizsgálatok után pedig meghagyatott a községi előjárásnak, mikint időről időre jelentési tegyen a közbátorság hogylétéről. Az érdekes előjárás tehát a bekövetkezett alkalomkor ekint tett jelentést:

Mióta a t. vizsgálóbíróság kiküldöttéi legközelebb itt voltak, azóta határinkon belül rabló sőt még gyanús ember sem tapasztaltatott. Miről a körülményes jelentést van szerencsénk megtenni.

Találós kérdések:

Kérdés: Mifélé drága só az, amelyik az orosz császár előtt annyira becses, hogy 40,000 emberrel strázsáltatja.

Felelet: Varsó (Lengyelország fővárosa.)

Kérdés: Melyik Szina sorsát nem irigyelheti senki?

Felelet: Bizonyynal nem a nagybirtoku báró Szina sorsát, hanem a nápolyi király erős váraét, amelynek neve Mesz-szina és amelyet közelebb Cialdini olasz generalis roppant ágyutüzelésközt vett be. Több puska-por-raktárt a levegőbe repített, míg végre az erősség magát megadta. Őt nápolyi generalis. 150 tiszt és körülbelől 5000 ember esett Cialdini foglyává és 300 ágyu jutott birtokába.

Hasznos tudni való.

A lámpaolaj megtakarítására egy igen jó módot ajánlhatok kedves polgártársaimnak. Nem kerül sok pénzbe, könnyen megpróbálhatják. Hallgassanak reám, mindjárt elmondom micsoda az egésznek a titka. Előveszünk egy üveglámpát és megtöltjük durván megörölt konyhasóval félignél valamivel feljebb sugy töltünk rá olajat, de csak annyit, hogy az a só felett félujnyi magasan álljon. Megpróbáltam én is és azt tapasztaltam, hogy ezen mód szerint, félényi olaj fogy el, mint különben, amellet sokkal világosabb lángot ad. Ha a só idő múlva fogyni kezd, újra meg kell szaporítani. Számítsák ki már mostédes atyámfiai, hogy csak esztendőnkint is mennyi olaj ára marad így a zsebünkben meg. Ha nem fognak érte megharagudni: majd máskor is beszélek el ilyenféle hasznos tudnivalót.

Legújabb hírek.

— A magyar bankjegyek ügyében Londonban folytonosan foly a per. Ennek a hónapnak 14-kén ismét tárgyalás alatt volt. Minthogy pedig az angoloknál az a szokás, hogy a perköltséget vagy egészen le kell tenni aki perelni akar. Kosuthnak magok az angolok gyűjtik a perköltséget s már azóta talán fedezve is van a kívánt mennyiség. Majd megírjuk közelebb ha vége lesz a pernek, ki lett a győztes fél.

— Egy német laphól olvassuk, hogy a császár ki egész kíséretével Budára jő le, hajlando az országgyűlésnek Pesten tartásába beleegezni.

Ara 6 kr. o. e.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.